

Seija Ridellille narratologiasta ja vähän retoriikastakin

Mitätöidessään tämän lehden numerossa 3/90 Pertti Julkusen näkemystä narratologiasta Seija Ridell muistaa minuakin. Hänen kolmesta huomautuksestaan ensimmäinen on täysin asiaton ja kaksi muuta muutoin vain ongelmallisia.

1) Ymmärrän muka narratologian journalistisia tuotteita, esim. uutisia, luonnehtivaksi ominaisuudeksi. Viitteenä esitetään sivu 81 kirjastani Journalistiikan perusteet, Johdatusta tiedotusoppiin 2. Käytän siinä sanontaa ”journalismin narratologia” samalla tavoin kuin joku toinen tiedotustutkija puhuu esim. ”uutisen sosiologias-ta” ilman että me kumpikaan viittaamme tutkimuskoh-teemme ominaisuuksiin, me vain konstruimme sanaparin jossa yhdistetään kohde ja se tieteenala, jonka avulla kohdetta lähestymme. Niin ikään käytän tuolla sivulla sanontaa ”suurten juttujen narratologia”, joka on lyhyempi tapa sanoa asia joka kovin pikkutarkasti artikuloitu-na olisi: suurten juttujen ne ominaisuudet joita luon-tevasti voidaan tutkia narratologian avulla. Tällaiset ly-hennysilmaisut ovat puheessamme ja kirjoituksessam-me jokapäiväisiä. Olen nyt jälkikäteen tarkistanut kiel-enkäyttöni moitteettomuuden tältä osin Kielitoimistol-ta.

2) Puhun juttutyypin geneerisistä eroista niiden narratologisina eroina (emt., 82). Niin puhunkin. Journalististen juttutyypin erikoisluonne näet vaihtelee suuresti ja siksi kohdeherkän narratologian sekä minusta tulee ottaa että sen myös on tapana ottaa tuo vaihtelu huomioon. Sama narratologian muotti ei sovi yhtä lailla esim. uutiseen kuin reportaasiin. Mistä olen havainnut mikä narratologiassa on tapana? Mm. Ridellin omista teksteistä, joissa hän ansiokkaasti on keskittynyt uutisten ja vain uutisten narratologiaan.

3) Rinnastan journalismin retoriikan ja narratologian toisiinsa (emt., 83, 85). En noilta sivuilta löydä selvää merkkiä rinnastamisesta, mutta en ajatusta torjukaan. Jos retoriikka ymmärretään väljästi – niin kuin minusta on järkevää – taidoksi vaikuttaa ihmisiin, silloin narratologia tutkii esim. journalistisia juttutyyppejä mm. siitä näkökulmasta, minkälaisin keinoin ne pyritään saamaan puhutteleviksi (Ridellin oma, hyvä termi). Läheltä liippaa.

Lopuksi: en voi uskoa Ridellin tarkoittavan että narratologia olisi valmis, suljettu kokonaisuus jota ainakaan

’ulkopuolinen’ – itsehän en ole narratologi – ei saisi lähestyä muutoin kuin referoivassa ja uusintavassa mielessä.

Pertti Hemánus

Sä sumu pyyhi silmistämme pois

Tiedotustutkimuksen 3/90 pääkirjoitus herätti vihjailevassa epämääräisyydessään joukon kysymyksiä. Toki ymmärrämme, ettei pääkirjoituksen luonteeseen kuulu asioiden sen seikkaperäisempi ruotiminen. Silti jottemme jäisi ikävästi ymmällemme, odotamme arvoisalta Päätoimittajalta *täsmällistä* vastausta *jokaiseen* seuraavista kysymyksistä.

1. Keitä ovat tiedotusopin narratologit? Entä ”narratologian dogmaatikot”? Nimet pöytään. Pöytään myös dogmaatikon kriteerit.

2. Ketkä ovat antaneet ymmärtää ja missä, ettei narratologiaa ole ”lupa arvostella”? Tarkka dokumentaatio julki!

3. Mitä tarkoittaa väite, että ”narratologit kirjoittavat (...) jatkuvasti realismista”? Ketkä kirjoittavat ja missä yhteyksissä? Odotamme *maksimaalista* evidenssiä asiasta.

4. Ketkä ns. narratologit ovat sanoneet erittelevänsä ”niitä tapoja, joilla (...) journalismissa pyritään luomaan *realismin vaikutelma*”? Nimet tiskiini. Tiskiini myös tiedot siitä, missä he näin ovat sanoneet.

5. Jos asia ”lankeaa heidän tieteesä ulkopuolelle”, miksi ns. narratologeilla pitäisi olla sanottavaa siitä, ”miten aito realistinen representaatio olisi konstruoitavissa”?

6. Onko Päätoimittaja siinä uskossa, että ns. narratologit kiistävät todellisuuden olemassaolon? Jos on, mihin usko perustuu? Lähteet julki.

7. Ketkä ns. narratologeista ”ovat saaneet realismin huonoon huutoon ja tehneet realisteista tyypillisiä toisinajattelijoita”? Miten näin on päässyt käymään? Nimet ja lähteet esiin. Pöytään tarkka dokumentaatio myös konnankoukussa käytetyistä metkuista.

Päätoimittaja on oikealla asialla edellyttäessään, että henkilön – ”olkoon vaikkapa lehtemme avustaja” (ku-